

Rezime Izvještaja guvernera – Novembar 2016

Ažurirano: 16.01.2017. godine

U Izvještaju guvernera za novembar 2016. godine dat je prikaz ključnih aktivnosti Centralne banke na realizaciji ciljeva i zadataka definisanih Politikom Centralne banke Crne Gore u 2016. godini i Smjernicama za ostvarivanje politike Centralne banke Crne Gore u 2016. godini, na mjesečnom nivou.

Aktivnosti Centralne banke sprovedene u novembru realizovane su u skladu sa planiranim obavezama utvrđenim Programom rada Centralne banke za 2016. godinu.

Prema konačnim podacima Monstata, BDP Crne Gore je u 2015. godini, ostvario rast od 3,4%, dok je, prema preliminarnim podacima, u prvom, drugom i trećem kvartalu 2016. godine ostvaren rast od 1,1%, 2,7% i 2,4%, respektivno, u odnosu na isti period 2015. godine.

Cijene su u novembru 2016. godine, u odnosu na prethodni mjesec ostale na istom nivou, dok je godišnja stopa inflacije u novembru iznosila 0,4%.

U prvih jedanaest mjeseci 2016. godine u odnosu na isti period 2015. godine zabilježen je pad industrijske proizvodnje od 5,6%. Pad proizvodnje zabilježen je u sektoru vađenje rude i kamena (-20,5%) i sektoru prerađivačka industrija (-8,7%), dok je u sektoru snabdijevanje električnom energijom, gasom i parom zabilježen rast od 2%. Broj dolazaka turista, za jedanaest mjeseci 2016. godine, veći je za 5,8%, u odnosu na isti period 2015. godine, dok je rast noćenja iznosio 1,6%. Prema podacima Monstata, u vazdušnom saobraćaju je broj prevezenih putnika na aerodromima u prvih devet mjeseci 2016. godine u odnosu na isti period prethodne godine povećan za 12,3%, dok je prevoz robe povećan za 3,2%. U istom periodu povećan je prevoz putnika u željezničkom saobraćaju za 6,7%, dok je prevoz robe povećan za 1,2%. Broj prevezenih putnika u drumskom saobraćaju, u prvih devet mjeseci ove godine, povećan je za 10,7%, dok je prevoz robe veći za 1% u odnosu na isti period prethodne godine.

U šumarstvu je za prvih jedanaest mjeseci 2016. godine, proizvedeno ukupno 257.792 m³ šumskih sortimenata, što je za 24,1% manje nego u istom periodu prethodne godine. Prema preliminarnim podacima Monstata, građevinarstvo je u prvih devet mjeseci 2016. godine zabilježilo rast vrijednosti izvršenih građevinskih radova od 27,8% i rast efektivnih časova rada od 14,4% u odnosu na isti period 2015. godine.

Prosječan broj zaposlenih u novembru 2016. godine iznosio je 178.278 lica, što je za 0,2% manje u odnosu na prethodni mjesec, a za 2,2% više u odnosu na novembar 2015. godine. Broj nezaposlenih lica u Crnoj Gori je u novembru 2016. godine iznosio 47.757 što predstavlja rast od 5,5% u odnosu na prethodni mjesec i rast od 25,9% u odnosu na novembar 2015. godine.

Na kraju novembra 2016. godine, od 81.054 pravnih lica i preduzetnika, njih 15.369 ili 19% je bilo u blokadi. U poređenju sa prethodnim mjesecom, broj blokiranih pravnih lica i preduzetnika je povećan za 0,4%, dok na godišnjem nivou bilježi rast od 3,3%. Ukupan dug po osnovu kojega je izvršeno blokiranje računa je na kraju novembra 2016. godine iznosio 623,4 miliona eura, i bio je za 0,9% veći na mjesečnom nivou, dok je na godišnjem nivou veći za 11,7%.

Koncentracija duga na dan 30.11.2016. godine je bila relativno velika, jer se na 10 najvećih dužnika (0,06% ukupno evidentiranih dužnika) odnosilo 13,3% ukupnog duga po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa. Takođe, 50 najvećih dužnika (0,3% ukupno evidentiranih dužnika) učestvovalo je sa 36,1% u ukupnom dugu po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa.

Bilansna suma banaka je iznosila 3.753,3 miliona eura na kraju novembra 2016. godine i bila je za 0,6% veća u odnosu na prethodni mjesec. U strukturi aktive agregatnog bilansa banaka dominantno mjesto zauzimaju krediti, koji su na kraju novembra 2016. godine iznosili 2.445,3 miliona eura i ostvarili

su pad od 2,2% u odnosu na prethodni mjesec, dok su u odnosu na novembar prethodne godine bili niži za 2,7%.

U strukturi pasive, dominantno učešće od 76% zauzimaju depoziti. Depoziti u bankama su u novembru 2016. godine iznosili 2.852,2 miliona eura, i veći su u odnosu na prethodni mjesec za 0,4%, dok u odnosu na novembar 2015. godine bilježe rast od 7,3%. Od ukupnog iznosa depozita položenih u bankama, na depozite privrede se odnosilo 983,1 miliona eura ili 34,5%. Sektor stanovništva je učestvovao sa 1.505,2 miliona eura, ili 52,8%. Ukupan kapital banaka na kraju novembra 2016. godine iznosio je 499,4 miliona eura, i manji je u odnosu na prethodni mjesec za 0,5%, dok je za 5,6% viši u odnosu na isti period prethodne godine.

Kreditni banaka koji kasne sa naplatom (bez kamata i vremenskih razgraničenja) su u novembru iznosili 307,2 miliona eura i u odnosu na prethodni mjesec zabilježili su pad od 7,8%, dok u odnosu na novembar 2015. godine bilježe pad od 25%. Nekvalitetni krediti (bez kamata i vremenskih razgraničenja) su na kraju novembra 2016. godine iznosili 259 miliona eura i činili su 10,6% ukupnih kredita. U odnosu na prethodni mjesec, nekvalitetni krediti banaka zabilježili su pad od 1,2%, dok na godišnjem nivou bilježe pad od 22,3%.

Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na ukupno odobrene kredite na kraju novembra 2016. godine je iznosila 7,55%, i bila je manja za 0,10 p.p. u odnosu na kraj prethodnog mjeseca, dok je u odnosu na kraj novembra 2015. godine zabilježila pad od 1,10 p.p.

Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na novoodobrene kredite u novembru 2016. godine je iznosila 6,98%, što predstavlja rast od 0,25 p.p. na mjesečnom nivou, odnosno pad od 0,38 p.p. u odnosu na novembar 2015. godine.

Prosječna ponderisana efektivna pasivna kamatna stopa je iznosila 0,94% na kraju novembra 2016. godine i niža je za 0,04 p.p. u odnosu na kraj prethodnog mjeseca, dok je u odnosu na kraj novembra 2015. godine ostvarila pad od 0,30 p.p.

Obavezna rezerva banaka je iznosila 264,6 miliona eura na kraju novembra 2016. godine, i bilježi pad od 0,3 miliona eura ili 0,1% na mjesečnom nivou, dok je u odnosu na isti period prethodne godine veća za 19,3 miliona eura ili 7,8%. Tokom novembra 2016. godine sve banke su izdvajale i održavale obaveznu rezervu u propisanom iznosu. Od ukupnog iznosa izdvojene obavezne rezerve, na računu Centralne banke u inostranstvu izdvojeno je 50,3%, na računu obavezne rezerve u zemlji izdvojeno je 34,6%, dok je u državnim zapisima izdvojeno 15,1%.

Bruto premija osiguranja je iznosila 6,3 miliona eura u oktobru 2016. godine. U njenoj strukturi i dalje dominiraju premije neživotnog osiguranja (81,7%), dok se ostatak odnosi na fakturisane premije životnog osiguranja (18,3%).

U novembru 2016. godine na Montenegroberzi ostvaren je promet od 83,8 miliona eura kroz 464 transakcije. Ostvareni promet bio je 25,8 puta veći nego u prethodnom mjesecu. Tržišna kapitalizacija na dan 30.11.2016. godine je iznosila 2.855,2 miliona eura, i na mjesečnom nivou bilježi rast od 1,5%. Berzanski indeks MONEX, čija je vrijednost na kraju novembra 2016. godine bila 10.908,95 indeksnih poena, bilježi pad od 1,2% u odnosu na kraj prethodnog mjeseca, dok je Indeks MONEXPIF iznosio 2.624,52 i zabilježio pad od 3,9% na mjesečnom nivou. Indeks MNSE10 je iznosio 921,79 indeksnih poena i bilježi pad od 0,4% u odnosu na prethodni mjesec.

Prema procjeni Ministarstva finansija, u oktobru 2016. godine, fiskalni suficit Crne Gore iznosio je 6 miliona eura, dok je za deset mjeseci 2016. godine ostvaren deficit u iznosu od 18,2 miliona eura ili 0,5% procijenjenog godišnjeg BDP-a. Izvorni prihodi budžeta Crne Gore u oktobru iznosili su 120,5 miliona eura ili 3,2% procijenjenog godišnjeg BDP-a, što je u odnosu na plan za oktobar manje za 15,8%. U odnosu na ostvarenje izvornih prihoda u oktobru 2015. godine, ostvaren je rast od 8,9%. Izdaci budžeta iznosili su 114,5 miliona eura ili 3,1% procijenjenog godišnjeg BDP-a, što je za 20,6% niže u odnosu na plan za oktobar 2016. godine, a za 0,1% više u odnosu na ostvarenje izdataka u oktobru 2015. godine. Prema podacima Ministarstva finansija, na kraju septembra 2016. godine, državni dug (bruto) je iznosio 2.309,2 miliona eura ili 61,9% BDP-a. Od toga, na unutrašnji dug

odnosilo se 314 miliona eura ili 8,4% BDP-a, dok se na spoljni dug odnosilo 1.995,2 miliona eura ili 53,5% BDP-a.

U cilju podsticanja i očuvanja zdravog bankarskog sistema, kontinuirano je nadgledano i analizirano stanje u bankarskom sistemu Crne Gore. Upravljanje međunarodnim rezervama vršeno je na principima likvidnosti i sigurnosti. Uspješno su izvršene i aktivnosti u vezi sa ulogom Centralne banke kao fiskalnog agenta. Raspoloživost RTGS i DNS sistema iznosila je 100% u novembru.

U novembru su sprovedene značajne aktivnosti Centralne banke vezane za ispunjenje obaveza na putu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji. Ostvareno je učešće na sastanku u Ministarstvu finansija, povodom sastanka Pododbora za ekonomska i finansijska pitanja i statistiku, a na zahtjev Ministarstva finansija dostavljen je prilog iz oblasti platnog bilansa za sastanak istog Pododbora. Potom, u Briselu je ostvareno učešće na sastanku Pododbora za ekonomska i finansijska pitanja i statistiku. Izvršena je revizija Programa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji (PPCG) u dijelu iz nadležnosti CBCG. Ostvareno je učešće na sastanku odbora po Sporazumu o saradnji između CBCG, Monstata i Ministarstva finansija u oblasti statistike nacionalnih računa sektora opšte države i sa njom povezanih statistika. Pripremljen je prilog za Odbor za stabilizaciju i pridruživanje koji će se održati u Briselu. Ostvareno je prisustvo sastancima Radne grupe za implementaciju metodologije ESA 2010 u sistem javnih finansija – sastanci su održani sa ekspertom iz Hrvatske narodne banke u prostorijama Ministarstva finansija.

Javnost je u skladu sa najvišim standardima transparentnosti pravovremeno informisana o aktivnostima, ciljevima i rezultatima rada CBCG, izdavanjem saopštenja i publikacija, putem veb prezentacija i nastupima u medijima. Centralna banka je nastavila da na svojoj internet stranici objavljuje podatke o pravnim licima i preduzetnicima čiji su računi blokirani u iznosu većem od 10.000 eura u neprekidnom trajanju dužem od 30 dana, u skladu sa usvojenim Zakonom o dopuni Zakona o platnom prometu.